

Kina tilbyder favorable lån til Afrika, som på sigt kan knytte kontinentet tættere politisk til Kina. Imens går det derudaf med kinesiske investeringer og infrastrukturarbejder – blandt andet til Afrikas nye olienation Ghana.

Af Øjvind Kyrø, Accra

Igen overgik kineserne sig selv og fordoblede beløbet til afrikanske lande, da der forleden blev holdt topmøde i den egyptiske badeby Sharm El-Sheik.

I 2006 holdt man i Beijing et topmøde, hvor de afrikanske statschefer fik lovning på fem milliarder dollars, denne gang blev de stillet ti milliarder dollars i lavrentelån i udsigt plus eftergivelse af gamle gældsposter.

Kinesernes interesse samler sig især om landene langs den afrikanske vestkyst som her i Ghana, hvor der er fundet nye, gigantiske forekomster af olie.

Mange vestlige økonomer og politikere iagttagere med skepsis Kinas fremfærd. Kineserne stiller ingen kønne krav om menneskerettigheder, god regeringsførelse og andre standardbetingelser fra Verdensbanken, IMF,

EU-lande eller private donorer, når der skal ydes lån og bistand.

De afrikanske statschefer har noteret sig, hvordan Kina i over et dusin år har samarbejdet med den krigsførende regering i Sudan, hvis leder er eftersøgt af Den Internationale Krigsforbryderdomstol i Haag. At holdningen er intakt, og at Kina stadig er den afrikanske diktators bedste ven, viste sig i oktober, da militærdiktaturet i Guinea fik en aftale om mineraludvinding på syv milliarder dollars kun få uger efter, at det meste af verden havde protesteret mod nedskydningen i hovedstaden Conakry af hundredvis af demonstranter, der kritiserede militærjuntaen.

Men historikere og andre folk med langtids-hukommelse peger på, at der ikke er noget nyt i, at Afrikas naturrigdomme bliver efterstræbt, og de siger desuden, at kineserne er mere åbne om deres hensigter end øst- og vestmagterne under Den Kolde Krig, som bevæbnede afrikanerne og satte dem op mod hinanden. Kineserne vil ikke krig, men handel.

'Verdens fabrik' – Kina – har først og fremmest brug for råvarer til sin umættelige industri. Dernæst ser kineserne muligheden for at skabe et nyt marked til at aftage produkter, som er *Made in China*, for der findes mellem 50 og 150 millioner mennesker på det afrikanske kontinent, der har den samme købekraft som middelklassen i de vestlige lande. De vestlige lande fokuserer normalt på den fattigste halvdel, mens kineserne har fået øje på den bedrestillede anden halvdel, som har skrevet tv, dvd, mobiltelefon og motorcykel på ønskesedlen.

Svært at sige nej til Kina

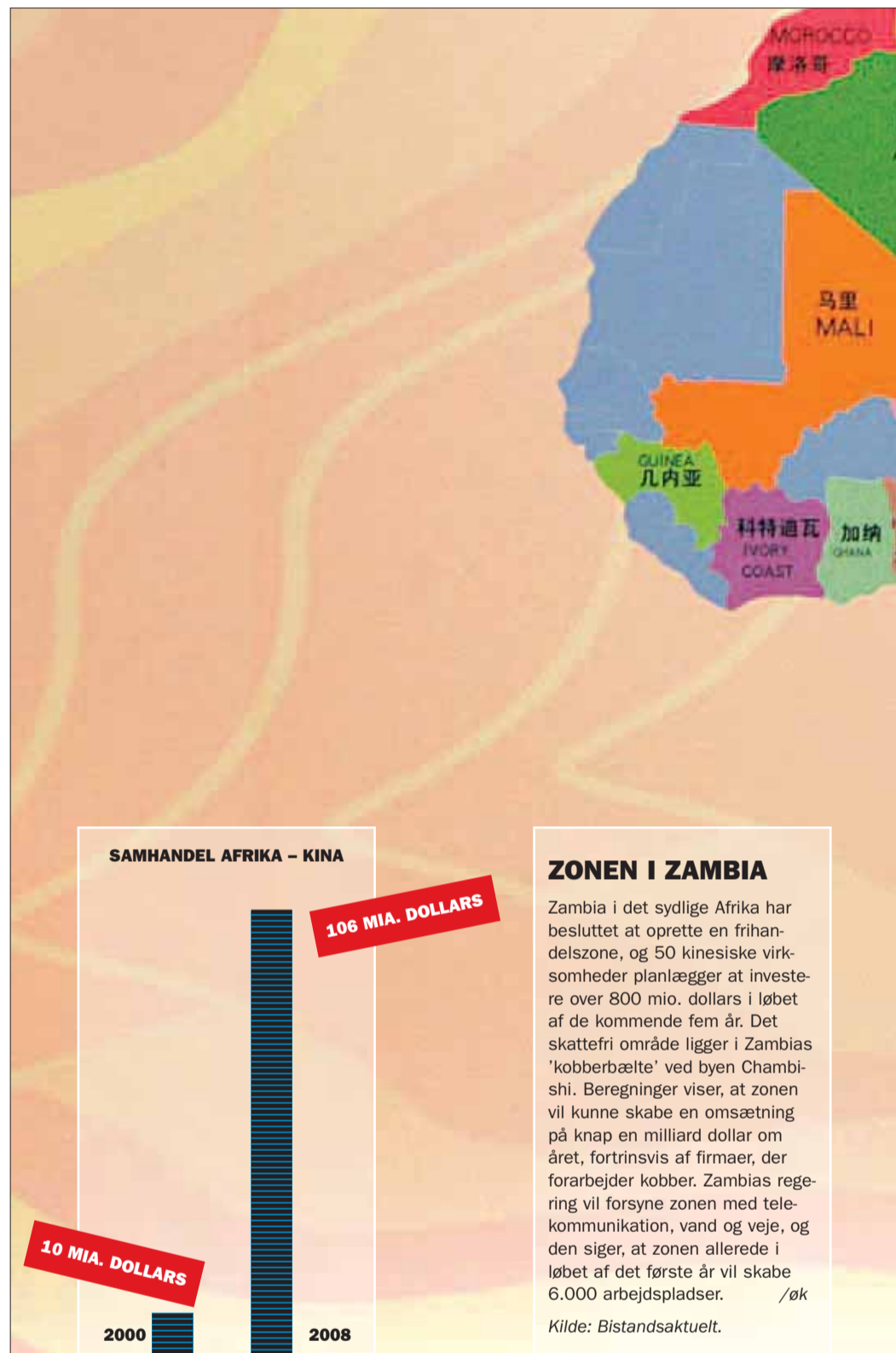
Kina er i dag Afrikas andenstørste handelspartner efter USA, og styret i Beijing har gjort det, EU i årevis har snakket om, nemlig at skrotte sine toldbarrierer for de fattigste afrikanske lande. Men vel at mærke kun for de lande, der ikke har diplomatiske forbindelser med Taiwan. Normalt lyder det fra den kinesiske regering, at man ikke blander sig i de afrikanske staters anliggender, men når det gælder den gamle strid om Taiwan, er tonen en anden. Antallet af afrikanske lande, som anerkender Taiwan, er i dag nede på fire.

Desuden skaber kineserne fremskridt ved at opbygge den hensmuldrede infrastruktur. I DR Congo, for eksempel, hvor der højst er 500 km asfalteret vej i et land større end Vesteuropa, anlægger kineserne nye veje og jernbaner. Ikke alene vil de nye trafikårer skabe handel i selve Congo, men kineserne kan også få fragtet de råvarer fra kobber-, diamant- eller koboltminer, man har fået ret til at udvinde fra det indre af kontinentet, fx i Congos Katanga-provins, gennem Angola og ud til kysten.

Også på dette felt har kineserne et fortrin frem for de vestlige lande, der er ramt af finanskrisen: Det skorter ikke på penge. Afrikas største entreprenørselskab hedder i dag Den Kinesiske Folkerepublik.

At Kinas appetit på Afrikas ressourcer kan på sigt blive til Afrikas fordel, påpeger den ghanesiske politiker og måske kommende præsident-kandidat Samia Nkrumah, datter af Ghanas landsfader Kwame Nkrumah.

– Kina må forbedre vores fremstillingsvirksomheder, så vi kan blive økonomisk uafhængige, for det afgørende er et retfærdigt internationalt handelssystem, og vi er ikke for

Kilde: Kinas handelsministerium.

ER DET KINAS

svage til at kræve vores ret, siger Samia Nkrumah til *Udvikling*.

Hun er dog ikke i tvivl om, hvad Kinas interesser i Afrika går ud på:

– Kineserne foregiver end ikke, at de er her for at hjælpe os, men at de er ude efter vores råvarer. Og det er svært for enhver regering at sige nej til dem, når man lider af et skrigende behov for infrastruktur og investeringer.

Lånenes bagside

Kina yder fortrinsvis lån mod at få adgang til råstoffer, og pengene skal investeres i kinesiske firmaer, som udfører projekterne.

De fleste afrikanske lande er tynget af gæld, og flere stater skylder i forvejen Kina penge – eksempelvis Tanzania. Dengang Zimbabwe hed Rhodesia, aftalte Mao med Zambias Kenneth Kaunda og Tanzanias Julius Nyerere, at

de hvide racisters blokade skulle brydes ved at anlægge den 1.860 km lange Tanzam-jernbane, så kobber fra Zambia kunne udskibes fra havnen i Tanzania.

I dag er jernbanen i en så miserabel stand, at mineselskaberne ikke tør bruge den, og driften af den har aldrig givet overskud. Zambia skylder stadig Kina 500 mio. dollars for jernbanen.

Ambassadør Yu Wenzhe frygter ikke, at et nyt bjerg af gæld skal ødelægge de afrikanske lande:

– Vores långivning er forsigtig. Vi vurderer først, om landet vil have mulighed for at betale lånet tilbage.

Vestlige analytikere spekulerer over, om Kinas lempelige långivning, der utvivlsomt vil komme til at hæmme de afrikanske regerings handlefrihed, er et bevidst træk fra

Kinas ambassadør i Ghana Yu Wenzhe siger, at han ikke frygter, at et nyt bjerg af gæld skal ødelægge de afrikanske lande. Foto: Øjvind Kyrø

Kinas samhandel med Afrika er mere end fordoblet siden årtusindskiftet. En win-win situation for begge parter? Foto: Aly Song/Reuters/Scanpix.

53 NYE PROVINSER?

Kinas side for at knytte Afrika tættere til sig.

– Det er gætværk, men politisk set er det ikke et umuligt projekt, siger ambassadør Stig Barlyng.

I så fald et projekt, der på sigt også vil få betydning for den danske udviklingsbistand til Afrika.

Giv hjælp og få profit

En mur af jern ruller langsomt til side, når man har fået tilladelse til at besøge den kinesiske ambassadør i Accra. Et understel af hjul, som kunne tilhøre en kampvogn, sætter porten i bevægelse og åbner udsigten til et lille Kina med pagoder og bukkende, smilende mennesker.

Den kinesiske ambassade i Ghanas hovedstad er ny og stor, og chefen bor her også. Ambassadøren har en tjener på hver hånd; en

sekretær til at notere alt, hvad der bliver sagt, og en butler til at skænke grøn te op, så snart der er taget en slurk af den tynde kop.

Ambassadør Yu Wenzhe er en imødekomende og venlig mand, der beredvilligt svarer

”

Kina er i dag Afrikas andenstørste handelspartner.

på spørgsmål, og hans turneringer er sikre. Man forstår den vestlige diplomat, som efter talrige møder med kinesiske ambassadører rundt om i Afrika har dannet sig en særlig

opfattelse af dem. Diplomaten er overbevist om, at ambassadørerne bliver udvalgt efter deres charme, og at der bag dem bliver postet en behårdet forretningsmand.

Myterne om, hvad Kina egentlig vil med Afrika, er mange, og manglen på åbenhed over for medier har ikke gjort rygterne færre. På gaden i Accra mumles der om de gule brigader, som holder sig for sig selv, og som spiser hunde til aftensmad.

Yu Wenzhe er en af de uhyre få ambassadører, der vil eller må udtale sig, og han ler høfligt, når man nævner nogle af rygterne.

– Det er sandt, at kineserne holder sig til deres nærmeste, og det gælder især de lavest uddannede, for de kan ikke sproget. De med højere uddannelse, derimod, har ofte lokale venner. Også de kulturelle forskelle er betydelige, men heldigvis har vi nogle aktive ven-

skabsforeninger, som gør meget for at informere om afrikansk og kinesisk levevis, så barriererne og misforståelserne bliver brudt ned.

– Vi har ingen plan for Afrika; sådan én bør udvikles af afrikanerne selv. Vi kommer ikke og fortæller, hvad de skal gøre. Vi lytter. Vi vil af et ærligt sind hjælpe Afrika – men på en win-win-måde, for vi er her også for at skabe profit, smiler ambassadør Wenzhe.

Fly fra Kina i rutefart

– For få år siden var der højst et par hundrede kinesere her i Ghana; i dag er her omkring 10.000, siger ambassadør Wenzhe, der forklarer, at det er firmaer, som rekrutterer arbejdsstyrken, der normalt udstationeres i et år eller to, indtil opgaven er fuldført. I Ghana har kineserne bygget elværker, forsvarsministeriet, et kæmpemæssigt kulturhus, skoler og et hospital – for at nævne nogle af projekterne.

Kinesiske fly i rutefart landsætter arbejderne, og ambassadøren arbejder på at få forlænget ruten fra Kina til nabolandet Nigeria, så flyet ender i Ghana. Men blandt ghaneserne er der udbredt misfornøjelse med, at projekterne ikke skaber beskæftigelse.

– Sidste år nedlagde mange handlende arbejdet i protest mod, at kinesere var ved at overtage detailhandelen, siger Kwame Karikari, som er direktør for *Media Foundation For West Africa* – en organisation, der forsvarer overgreb på ytringsfriheden og pressen. Han tilføjer:

– Kina er en ny imperialistisk magt, der søger adgang til økonomisk rigdom – men uden den elegance, som de gamle koloniherrer udviste. Briterne ville aldrig drømme om at landsætte gadesælgere på Accras gader. Kineserne, derimod, har ikke brug for troppe til at invadere de afrikanske lande, for regeringerne inviterer selv kineserne, som var de blevet betalt for det.

– Kineserne bygger, hvad magthaverne ønsker af regeringspaladser og ting, der kan gøre dem populære, og ingen – heller ikke pressen – tør kritisere Kina, selvom det, kineserne laver, er i modstrid med borgernes interesser. I det hele taget ser det ud som om vores politikere er blevet bestukket.

I flere lande har der været skandaler, når kinesisk bestikkelse er blevet afsløret, og den kroniske mistanke om korrupsion, som de hemmelige aftaler medfører, bliver ikke afvist af ambassadør Wenzhe:

– Vores regering er mod korrupsion, men man kan jo ikke garantere, at det ikke finder sted, for der vil altid eksistere brodne kar.

Den danske ambassadør i Ghana, Stig Barlyng, der gennem tre årtier har arbejdet i Afrika, mener, at både Kina og Afrika nyder godt af hinanden.

– Kina ser en klar interesse i Afrika, blandt andet fordi det skaber beskæftigelse for kineserne. Og Kina tilbyder ting, som passer ind i de afrikanske regerings kram.

– Det skaber utilfredshed, når folk ser, at det er kinesiske arbejdere, der bliver sat til at udføre opgaverne. Men i enkelte tilfælde bliver der brugt lokal arbejdskraft. I Uganda har jeg set kinesere betale afrikanere så lave lønninger – omkring en dollar om dagen – at vi andre ville skamme os, siger Stig Barlyng.

Øjvind Kyro er forfatter og freelancejournalist med speciale i Afrika.